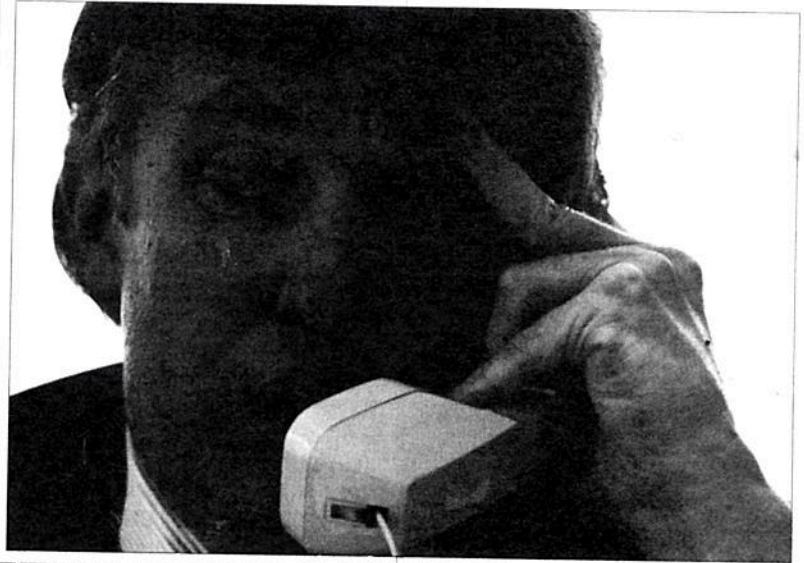

INTERVIEW

DONALD TRUMP

'GELD IS GEWOON EEN SPELLETJE'

Hij (42) is onroerend-goedmagnaat en casinobezitter, zij (39) zijn vrouw en belangrijkste medewerkster. Donald en Ivana Trump bezitten naar schatting drie miljard dollar, en zijn

het meest besproken zakenechtpaar van de Verenigde Staten.

Als ze over straat lopen zijn er mensen die ze even willen aanraken, in de hoop dat hun geluk een beetje afgeeft...

TEKST LIEKE NOORMAN/FOTOGRAFIE ABC PRESS

Het eerste dat verschijnt aan de achterkant van de blauw-witte heli-copter is een paar dunne vrouwenbenen met fel-rode pumps. Daarna komt een stuk donkerblauwe herenpantalon.

Om mij heen, in de lobby van Schiphol-Oost, beginnen vluchtleiders en andere officials wanordelijk in het rond te rennen. "Naar de VIP-room, ze moeten naar de VIP-room," roept iemand. Een ander spurt naar het toilet, terwijl hij probeert tegelijkertijd zijn haren te kammen, z'n das recht te trekken en z'n jasje aan te doen.

Daar schrijden ze binnen: Donald en Ivana Trump. Hij (42) is onroerend-goedmagnaat en casinobezitter, zij (39) is zijn vrouw en belangrijkste medewerkster. Samen bezitten ze naar schatting drie miljard dollar.

Ze zijn al jaren het meest besproken zakenechtpaar in de Verenigde Staten. Donald Trumps naam is synoniem met succesvol zakendoen. Daarbij heeft hij

een voorkeur voor prestigieuze, gedurfde projecten en een feilloos gevoel voor het op de juiste tijd kietelen van de verbeelding van de juiste mensen, of dat nu ambtenaren zijn, collega's, journalisten of het grote publiek.

Sinds hij er in 1978 in slaagde om het Hyatt-concern z'n eerste Newyorkse hotel te laten openen naast het Grand Central Station, een tot dan toe in de zakenwereld als 'verloederd' bekend stand stukje Manhattan, kan Trumps reputatie niet meer stuk. Toen bovendien bekend werd dat het 'the Great Mogul' gelukt was het stadsbestuur zo gek te krijgen hem maar liefst veertig jaar lang niet te zullen aanslaan voor eigendomsbelasting over dit project, onder het mom van 'reactivatie van de wijk', was ook de controverserond zijn persoon een feit.

In Trumps portret komen geen tussenkleuren voor. Hij is een gewetenloos »

Boven: Trump aan het werk. Linksboven: Ms 'Trump Princess' in Amerikaanse wateren.

Linksonder: Trump Tower op 5th Avenue, vlak bij Central Park. Hun appartement zou bij verkoop minstens tien miljoen dollar opbrengen, dat heeft de verkoop van de overige 260 woningen aan onder anderen Beal

ALD TRUMP

kapitalistisch roofdier voor de één, voor de ander het sprekendste voorbeeld van gezond ondernemerschap.

In 1977 trouwde hij met de Tsjechoslowaakse Ivana Zelnicek, lid van het Olympisch ski-team en fotomodel. Nu staat zij aan het hoofd van *Trump Castle*, een van de drie casino's in Atlanta City die de Trump Organization bezit, en heeft ze een grote, zo niet beslissende stem in de inrichting en aankleding van de gebouwen die haar man doet verrijzen.

Ivana, Donald en hun drie kinderen wonen in het paradepaardje onder Donalds bouwwerken, *Trump Tower*, op 5th Avenue, vlak bij Central Park. Hun appartement zou bij verkoop minstens tien miljoen dollar opbrengen, dat heeft de verkoop van de overige 260 woningen aan onder andere Paul Anka, Liberace, Steven Spielberg en Sophia Loren wel bewezen.

In de weekends veruult de familie Trump de drukte van Manhattan voor de rust van het buitenhuis met 45 kamers in Connecticut. In de koude winters vertoef ze het liefst in het gigantische, 118 kamers tellende kasteel Mar-a-Lago (Palm Beach, Florida), op een landgoed van tachtig vierkante kilometer, met golfbaan, tennisvelden, gastenverblijven en uiteraard een zwembad. Daarnaast zijn er de speedboten, de helicopters, de *Trump Cars* - het binnenwerk van een Cadillac in een speciaal voor Trump ontworpen jasie - de Boeing 727 en, de meest recente aanschaf, het jacht *Trump Princess*.

KOOPJES

Laat niemand zeggen dat Donald Trump geld over de balk smijt. Alle aankopen zijn 'good deals' - de Boeing heeft hij voor acht miljoen afgetrosgeld van een als gevolg van de oliecrisis bijna failliete Texaan. Het jacht heeft hij voor het luttele bedrag van 31 miljoen kunnen kopen van de Sultan van Brunei, terwijl het oorspronkelijk was gebouwd voor de Saoedi-Arabische wapenhandelaar Adnan Khashoggi voor maar liefst 100 miljoen. Trumps feilloze

neus voor dergelijke koopjes, ook waar het grond, gebouwen of casino's betreft, heeft hem gemaakt tot wat hij is, vindt hij zelf. Hoe dat precies in zijn werk ging, vertelt hij in zijn autobiografie *'Trump - The Art of the Deal'*. (Nederlandse titel: *De macht van het geld*; Center Books) In de Verenigde Staten stond het maandenlang bovenaan de bestsellerslijst.

IN DE LIMOUSINE

Trump's bezoek aan Nederland zal kort zijn, had zijn secretaresse me telefonisch al laten weten. Voor een interview zal tijd zijn na z'n bezoek aan het Friese Makkum, waar hij poolshoogte komt nemen op de scheepswerf die de Trump Princess een grondige face-lift geeft, en voordat hij weer doorvliegt naar Londen. Maar terwijl het echtpaar Trump de VIP-room in wordt geloodst, komt Donalds secretaresse jachtig op me af, de bril aan het kettinkje om haar nek dansend voor haar uit: "Oh, het spijt me zo verschrikkelijk. We zijn achter op het schema en ze willen nog een tour maken door Amsterdam. Misschien kun je het hiermee doen, in plaats van een interview?" Ze duwt me een publiciteitsmap in de hand.

Om de hoek van de VIP-room verschijnt nu het rode hoofd van een van de vluchtleaders van Schiphol, die roept om koffie en mineraalwater, op de toon waarmee je om een dokter roept. "En van die dingetjes, god, je weet wel, die pilletjes, in plaats van suiker." Door het raam zie ik de witte Boeing met in rode koeiletters het opschrift 'Trump'. Een man en een vrouw, in de blauwe uniforms met hardroze blouses die de Trumps voor hun bemanningsleden hebben uitgekozen, drentelen er veeleld omheen. Iemand achter me zegt: "Je neemt een groot risico als je ze nu de stad laat ingaan. Voor hetzelfde geld worden ze gekidnapt."

Alsof al deze drukte hen niet aangaat, staan opeens de Trumps tussen ons in. We moeten gaan. Dat geldt ook voor mij, besluit Donald. Ik mag hem interviewen in de limousine, waarmee ze

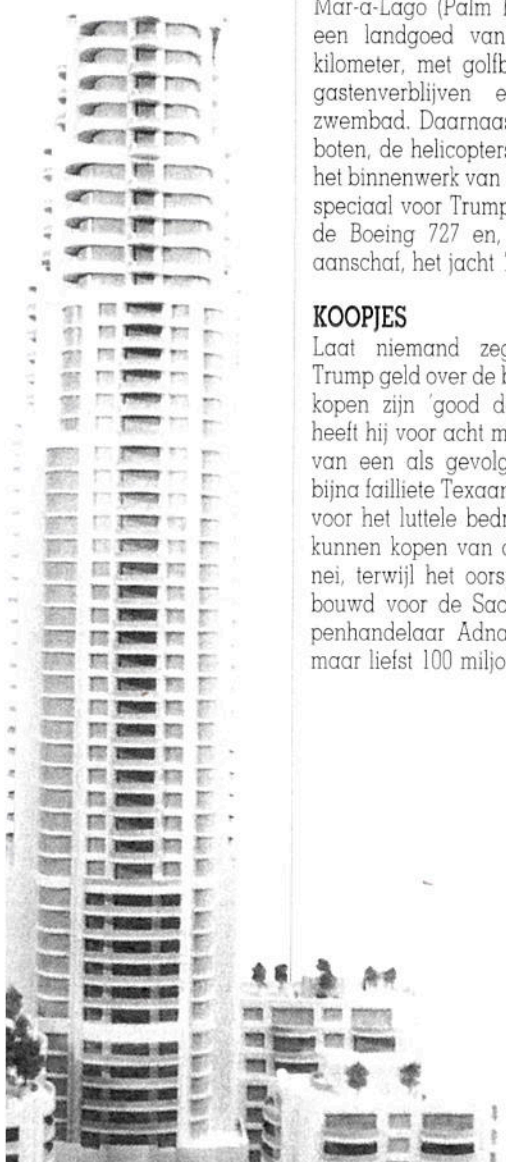
hun rondleiding zullen maken. Triomfantelijk kijk ik om naar zijn secretaresse. Waar blijft ze nou met haar: "Mr. Trump is de belangrijkste man van de Verenigde Staten en hij heeft wel meer te doen dan praten met journalisten." Ze loopt zo'n twee meter achter ons, net als de andere mensen die het Trump-echtpaar vergezellen.

Ineens dringt het tot me door: dit is afstand uit eerbied. De koning en de koningin van het vrije ondernemerschap lopen voorop, hij in het traditionele donkerblauwe zakenmannenpak met streepjesoverhemd en rode das, zij in een knallend rode jurk met bijpassende cape, het platinablond haar golvend tot op de schouders. De onderdanen kennen hun plaats. Wanneer wij blijken met z'n allen de verkeerde kant op te lopen en 180 graden moeten draaien, blijft de hele optocht zorgvuldig in het gelid, als een slang die zich om z'n as draait.

OP ROZEN

Ik geef toe: drie miljard dollar prikkelt mijn fantasie. De dagen voorafgaande aan mijn ontmoeting met Donald Trump koester ik mijn Kees de Jongen-droom: "Goh, wat ben jij een aardige interviewster. Pak aan, hier is tien mille." Ik ben niet de enige, leer ik uit Amerikaanse artikelen.

Een medewerkster van Trump merkt op: "Als ik met Donald over straat loop, zijn er altijd mensen die hem willen aanraken, in de hoop dat zijn geluk een beetje afgeeft." Als dat zo is, zit ik nu op rozen. Op het klapstoeltje in de auto zit ik zo goed als op schoot bij Ivana. Haar mans voeten rusten, geheel gedachteloos natuurlijk, maar toch, op mijn vanochtend gelukkig zorgvuldig gepoetste schoenen. Zij overleggen het programma voor dit uurtje Amsterdam. De rosse buurt is *fun*, heeft hij vernomen. Na mijn uitleg vraagt zij verontrust: "Zijn die vrouwen gekleed?" Haar Engels heeft een charmant Oost-europees accent. "Nauwelijks," grinnikt de chauffeur. "Laten we gaan lunchen," zegt ze ferm.

Trump telt onder zijn vrienden o.a. de Saoedi-Arabische wapenhandelaar Adnan Khashoggi, van wie Trump het jacht kocht dat 100 miljoen had gekost. Hier, helemaal rechts op de foto, wereldkampioen boksen Mike Tyson, die dat overigens werd in werd in Trump Plaza Hotel & Casino. Een van Trumps filoso-

let is Trumps eerste bezoek aan Nederland. In minder dan drie uur tijd heeft ons land zich, zo te horen, in al haar facetten aan hem geopenbaard. "Het is een eerlijk land, fantastisch," vindt hij. "Een land met een geheel eigen cultuur, een cultuur waar jullie trots op kunnen zijn. Amsterdam is prachtig; we zijn er zojuist verheen gevlogen. *Magnificent!* En in Holland wordt gewerkt. Zoals ze hier ons acht - het allerbeste schip ter wereld - opknappen, zo kunnen ze dat nergens."

GENIETEN VAN GELD

Hij is wat bleker en magerder dan op de foto's die ik van hem ken en praat op de terloopse manier van iemand die weet dat hij z'n stem niet hoeft te verheffen om gehoord te worden. "Is mijn boek hier al verschenen?" wil hij weten. "Ze verwachten waarschijnlijk dat het erg goed zal lopen? In de VS staat het nu al voor de 22-ste week aan de top." Hij richt zich naar de man op de voorbank, die bemiddeld heeft bij de verkoop van het jacht. "Wist je dat, John? *The number one bestseller!*" John glimlacht bereidwillig, al is dit duidelijk geen nieuws voor hem.

Ik merk op dat ik me vermaakt heb met zijn boek, omdat hij er onomwonden voor uitkomt hoe hij ervan geniet om te zwemmen in het geld. Zo beschrijft hij hoe hij, vlak nadat hij zijn uiterst luxueuze appartement in Trump Tower heeft betrokken, een uitnodiging krijgt voor een huisbezoek bij wapenhandelaar Khashoggi - die van het jacht - en ziet dat diens woonkamer groter is dan de zijne. Hij spoedt zich naar huis en geeft opdracht tot een ingrijpende verbouwing.

"Een woonkamer van twintig meter lang heb ik natuurlijk niet echt nodig, maar ik krijg er wel een kick van," schrijft hij. Nu voegt hij eraan toe: "Het is allemaal een spelletje dat we spelen. Succes is iets positiefs, het zou onzinnig zijn je daar slecht onder te voelen. Hoewel ik er niet van houd er mee te koop te lopen. De pers besteedt graag aandacht aan de manier waarop ik leef, dat is alles. Als je een gebouw neerzet als

Trump Tower, en je gaat er ook nog in wonen, dan trek je de aandacht. Trump Tower is de grootste toeristische attractie van Manhattan."

Trump doelt vooral op het winkelcentrum in de onderste zes verdiepingen. De winkels - Cartier, Asprey, Charles Jourdan, Buccellati en dergelijke - zijn gesitueerd rond een gigantische binnenplaats. Ivana, belast met de inrichting, vond in Italië het zalmkleurige marmer waaruit het centrum voor het grootste deel is opgetrokken. Reflecterend glas doet de ruimte nog groter lijken dan ze al is. De portiers dragen de door Ivana ontworpen uniformen: helder rode jassen met gouden versiersels en bruine bontmutsen. In de hal, bij de twee bronzen T's van een meter hoog, spelen een pianist en een violist in smoking. *Pièce de résistance* te midden van al deze weelde is de twintig meter hoge waterval; die alleen al kostte twee miljoen.

CENTEN BESPAREN

Het in vele publikaties als 'geobserveerd door details' omschreven echtpaar Trump heeft zich bij de aankleding van Trump Tower waarschijnlijk volledig laten gaan. Moest er in een ander gebouw nog wel eens een ander bovenstuk op de lift vanwege een minuscuul kiertje tussen dak en wanden of een nieuwe plaat marmer in een badkamer vanwege een scheurtje ter grootte van een babyhaar, in het geval van Trump Tower werd Trumps ergernis opgewekt door een voorstel. Zijn mede-eigenaar vroeg zich af of er niet iets bespaard zou kunnen worden op het onderhoud van het gebouw, bijvoorbeeld door de vele koperen railingen en leuningens iets minder vaak te laten poetsen dan twee keer in de maand. Terstond kocht Trump zijn partner uit en nog steeds besteedt hij elk jaar vol overtuiging één miljoen aan onderhoudskosten. "Ik ga iets wat zo succesvol is niet verknoeien, alleen maar om een paar centen te besparen."

Trump zou Trump niet zijn als hij in zijn boek voor Trump Tower geen super-

latief voorhanden had: het hoogste bewoonde gebouw in New York. Maar alsof hij dat zelf ook wat mager vindt, rept hij meteen daarna alweer van een nieuwe frontier. Hij is van plan het hoogste gebouw ter wereld te bouwen. Met het oog daarop kocht hij tien jaar geleden het grootste nog braakliggende terrein in Manhattan, 300 vierkante kilometer langs de Hudson-rivier, tussen de 59e en de 72e straat. De wolkenkrabber moet 150 verdiepingen krijgen en wordt 500 meter hoog, zestig meter hoger dan Sears Tower in Chicago. "Ik viel voor de uitdaging om het hoogste gebouw van de wereld terug te brengen in New York, want ik vind dat het daar thuis hoort." Dit grootse gebaar aan zijn stad zou volgens hem beloond moeten worden door hem twintig jaar lang de over dit project verschuldigde belasting cadeau te doen. Burgemeester Ed Koch weigerde. Sindsdien betitelt Trump hem afwisselend als 'zwakzinnige' en als 'koppige stier' en hij besluit het aan dit onderwerp gewijde hoofdstuk in zijn boek: "Mijn tijd (...) zal komen. Ik heb het geluk dat ik me kan veroorloven te wachten, want op die manier zal ik het goed kunnen doen."

'HAVE FUN'

Opgeven? Trump weet niet wat het is. Toegeven dat iets hem niet gelukt is? Ondenkbaar. Goed, hij is er niet in geslaagd de huurders weg te krijgen uit een aangekocht pand bij Central Park en moest zijn oorspronkelijke plan, om het gebouw plat te gooien en er luxe appartementen voor in de plaats te zetten, overboord gooien. Trump bracht zichzelf daning in diskrediet met zijn aanbod aan de gemeente om het lege hotel eraan, dat hij ook had gekocht, op te vullen met zwervers. "Ik zal niet pretenderen dat ik het geen aardig idee vond om de rijke bewoners een tijdje te laten leven naast mensen die minder fortuinlijk zijn dan zij. Tegelijkertijd was ik er eerlijk van overtuigd dat het schandalig zou zijn lege appartementen onbenut te laten terwijl de straten vol zijn met dakloze mensen." Toch was het »

Trump met zijn vrouw Ivana, die zijn belangrijkste medewerkster is. Ze is Tsjechoslowaakse, was lid van het Olympisch ski-team en fotomodel. In de weekends verruult de familie Trump de drukte van Manhattan voor de rust van het buitenhuis met 45 kamers in Connecticut. In de koude winters vertoert ze het liefst in het gigantische 118

Ik ben alleen misschien nog iets te jong om president te zijn...

Trump in New York

Trump in Palm Beach, Florida

Het Palm Beach Hotel in New York

ALD TRUMP

In Holland wordt
Zoals ze hier ons jacht
het allerbeste schip ter
nappen, zo kunnen ze
dat nergens.

uiteindelijk het huurdersprotest dat hem hielp aan een winst van honderd miljoen dollar, beweert hij in zijn boek. Omdat hij niets mocht slopen renoveerde hij de panden. En kijk: "Op een markt, overspoeld met nieuwe gebouwen, boden wij iets unieks: het beste van het oude en het nieuwe."

Zijn schrijfstijl maakt al iets duidelijk van de bijzondere gave om mensen om te praten, waarover Trump schijnt te bezitten. De eigenaar van de grootste bouwonderneming in New York City, HRH Construction Corporation, zei hierover: "Ik kniel niet voor het altaar van Donald Trump, maar ons bedrijf heeft het opgegeven om met hem over kosten te onderhandelen. We zeggen gewoon: 'Zeg maar wat jij wilt, want je krijgt ten slotte toch je zin.'"

Eenmaal boven alle concurrentie verheven, onthult Trump in zijn boek de *Trump Cards*, zoals hij ze zelf noemt (= 'troeven'; zelfs zijn naam heeft hij mee): mik altijd op de top, maar zo dat ook de allerslechtste uitkomst nog een winstpunt inhoudt, houd in alle gevallen minstens twee alternatieven achter de hand, weet wat je potentiële klanten verlangen, zorg dat je in de publiciteit komt en, misschien nog het belangrijkste, heb plezier in wat je doet. "Have Fun."

TRUMP-STIJL

Bij het Rijksmuseum aangekomen houdt onze auto stil. De chauffeur van de volgauto, met Trumps secretaresse en de vrouw van de bootbemiddelaar, komt vragen of iemand zin heeft in een zoute haring of een broodje paling; zijn passagiers zouden dat *typical Dutch food* wel eens willen proberen. Op de terugweg misschien, besluiten de Trumps, en dus laat nu iedereen de haringkraam onbenut.

Waar zit hem de *fun* eigenlijk in, wat de Trumps betreft?

"In het werk," vindt Donald. "Ik geniet van wat ik doe en ik denk Ivana ook." Hij aarzelt even. "Ik denk dat het vooral gaat om het gevoel dat je iets hebt bereikt en successen hebt behaald. Moei-

lijke vraag." Ivana, die tot nu toe als geïsoleerd uit het raampje staarde, schiet hem te hulp: "Donald is gek op zijn werk, ik vind mijn werk prettig. We genieten van wat we bouwen en van alle goede dingen die er uit voortkomen. We hebben plezier van wat we bezitten, dat is niet iets om je over te schamen." Haar donkere ogen staan vastbesloten en tegelijkertijd kwetsbaar. Haar echtgenoot oogt vooral vermoeid. Op de vraag of ze van een Boeing en een jacht met twintig suites ook zou genieten als niemand van dat bezit zou weten, antwoordt Trump: "Het is comfortabel, maar ik heb die dingen persoonlijk niet nodig. Ik gebruik ze om er mijn Trump-stijl mee te creëren. Als mijn jacht het mooiste ter wereld is en mijn appartement ook, en mijn gebouwen zijn de absolute top, dan levert dat geld op en succes. In Manhattan krijgen wij meer per vierkante meter voor een appartement dan wie ook. Mensen willen deel uitmaken van mijn stijl. En nu wil ik even geen vragen meer, dan kan ik tenminste nog iets van Amsterdam zien." De aanvechting om het portier open te rukken en hem uit de auto te gooien negerend, begin ik bereidwillig aan te wijzen wat hem zou kunnen interesseren.

TRUMP FOR PRESIDENT

Op het Weteringcircuit aangekomen lijkt de tijd rijp om te vragen of hij nog steeds overweegt zich kandidaat te stellen voor het presidentschap. In het verleden heeft hij meerdere malen te kennen gegeven dat hij daar niet afkerig tegenover staat. Volgens sommigen is dat slechts een van de vele bliken van zijn hoogmoedswaanzin. Een groep Republikeinen in de staat New Hampshire echter begon dit jaar aan een campagne voor Trump. Hijzelf liet van zich horen middels paginagrote advertenties in onder andere de *New York Times*, waarin hij de politici van zijn land verweet de VS te laten uitbuiten door welvarende bondgenoten als Japan en Saoedi-Arabië. Zij betalen in Trumps ogen veel te weinig voor de militai-

re bescherming die Amerika hun biedt. "Ik denk dat ik een goede kans had gemaakt als ik me nu kandidaat had gesteld," zegt hij. "Wat tegen me zou kunnen pleiten is dat ik bekend sta als controversieel. Aan de andere kant zijn een heleboel Amerikanen het net zo spuugzat als ik dat iedereen ons maar ongegeneerd misbruikt. Het grote publiek zit waarschijnlijk te wachten op een controversiële figuur, die korte metten maakt met die profiteurspraktijken." Hij glimlacht naar Ivana. "Ik ben misschien nog iets te jong om president te zijn. Ik wacht nog even; een jaar of vier."

De tijd begint te dringen, want daar passeren we de Munt al. Het einddoel is Hotel De l'Europe, de chauffeurs vertaling van Trumps opdracht 'Naar het beste restaurant van Amsterdam' en Ivana's 'Ik wil uitzicht over de grachten.' Ik werp op dat veel mensen in New York City bang zijn voor de gevolgen van Trumps bouwwoede in hun stad. Hij bouwt immers alleen voor de miljonairs en miljardairs en verdrijft daarmee de minder bedeelden naar de buitenwijken, waardoor het artistieke en veelkleurige karakter van Manhattan dreigt te verdwijnen. Trump grinnikt tegen de man op de voorbank: "Hoorde je die vraag, John? Dit wordt zeker niet het positiefste verhaal over mij. *What the hell!* Je kunt het niet iedereen naar de zin maken. Nee, ik denk niet dat je gelijk hebt. New York is *hot* en dat heeft het voor een groot deel te danken aan wat wij hebben gedaan. De veelkleurige, artistieke mensen waar jij het over hebt trekken misschien tijdelijk naar de buitenwijken, maar zodra ze het gemaakt hebben komen ze weer terug. Iedereen die iets is in termen van 'macht' en 'succes' trekt naar New York. De intelligentste mensen, de beste mensen van de wereld." We moeten uitstappen. Ik zie mezelf lachen en vriendelijk zijn, zoals eerder het zenuwachtige comité van ontvangst op Schiphol. "Het was een grote eer voor me om met je te praten," zegt Trump, en verdwijnt met zijn mensen in het restaurant. <<

Trump in onderhandeling. De eigenaar van de grootste bouwonderneming in New York City, HRH Construction Corporation, zei ooit: "Ons bedrijf heeft het opgegeven om met hem over kosten te onderhandelen. We zeggen gewoon: 'Zeg maar wat jij wilt, want je krijgt ten slotte toch je zin.'" Maar met al die

